

Sygn. akt VI U 1324/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 11 stycznia 2016 r.

Sąd Okręgowy w Bydgoszczy VI Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący SSO Janusz Madej

Protokolant st. sekr. sądowy Dorota Hańc

po rozpoznaniu w dniu 29 grudnia 2015 r. w Bydgoszczy na rozprawie

odwołań J. M. (1)

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w B.

- z dnia 24 kwietnia 2015 r. znak: (...)

- z dnia 10 czerwca 2015 r. znak: (...)

w sprawie: J. M. (1)

przeciwko: Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w B.

o emeryturę

I zmienia zaskarżone decyzje w ten sposób, iż przyznaje ubezpieczonemu J. M. (1) prawo do emerytury od dnia 1 kwietnia 2015 r.

II nie stwierdza odpowiedzialności Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w B. za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji.

Na oryginale właściwy podpis.

Sygn. akt VI U 1324/15

UZASADNIENIE

Decyzjami z 24.04.2015r. i z 10.06.2015r., znak: (...), Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B. na podstawie art. 184 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2015 r., poz. 748 j.t.) oraz § 4 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. z 1983, poz. Nr 8, poz. 83), odmówił ubezpieczonemu J. M. (1) prawa do emerytury, albowiem nie udowodnił on wymaganego 15 – letniego okresu pracy w warunkach szczególnych oraz nie osiągnął 25 – letniego okresu składkowego i nieskładkowego. Organ rentowy przyjął za udowodnione na dzień 01.01.1999 r. okresy składkowe w wymiarze 23 lat, 1 miesiąca i 20 dni oraz staż pracy w szczególnych warunkach w wymiarze 1 roku, 1 miesiąca oraz 29 dni.

Zakład Ubezpieczeń Społecznych nie uwzględnił do stażu pracy w szczególnych warunkach okresów pracy:

- od 01.07.1978 r. do 10.11.1990 r. oraz od 11.02.1991 r. do 28.02.1995 r. w P. A., z uwagi na to, iż zajmowane przez ubezpieczonego stanowiska pracy tj. pomocnik mechanika lotniczego, mechanik osprzętu, mechanik naziemny nie są zgodne ze stanowiskiem wymienionym w zarządzeniu resortowym, na które się powołał zakład pracy,

- od 02.01.1995 r. do 31.10.1996 r. w (...) z powodu tego, iż w tym okresie J. M. (1) nie wykonywał pracy w warunkach szczególnych stale i w pełnym wymiarze czasu pracy,

- od 02.01.1998 r. do 31.12.1998 r. w (...), ponieważ zajmowane stanowisko pracy, tj. brygadzysta/ mistrz nie jest zgodne ze stanowiskiem wymienionym w zarządzeniu resortowym, na które się powołał zakład pracy.

Organ rentowy do ogólnego stażu pracy ubezpieczonego nie zaliczył okresu jego pracy w gospodarstwie rolnym rodziców, bowiem praca w gospodarstwie rodziców nie miała charakteru stałego i mogła być jedynie pomocą dziecka rodzicom.

Odwołania od powyższych decyzji złożył ubezpieczony, wnosząc o ich zmianę poprzez przyznanie mu prawa do emerytury. Odwołujący wskazał, iż organ rentowy w sposób nieuzasadniony nie uwzględnił okresu wykonywania przez niego pracy w szczególnych warunkach od 01.07.1978 r. do 10.11.1990 r. oraz od 11.02.1991 r. do 28.02.1995 r. w P. A. oraz od 02.01.1998 r. do 31.12.1998 r. w (...). J. M. (1) zakwestionował także to, iż ZUS nie zaliczył mu do ogólnego stażu pracy okresu świadczenia pracy w gospodarstwie rolnym rodziców od 29.08.1970 r. do 22.07.1975 r.

W odpowiedzi na odwołanie Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B. wniósł o jego oddalenie, podtrzymując stanowisko zawarte w zaskarżonych decyzjach.

Sąd Okręgowy ustalił, co następuje:

Ubezpieczony J. M. (1) (ur. (...)), złożył wniosek o przyznanie prawa do emerytury w dniu 03.04.2015 r. Ubezpieczony nie jest członkiem OFE. Organ rentowy uznał za udokumentowany staż ubezpieczeniowy odwołującego w wymiarze 23 lat, 1 miesiąca i 20 dni okresów składkowych. ZUS zaliczył ubezpieczonemu do pracy w szczególnych warunkach okres zatrudnienia w Przedsiębiorstwie Usług (...) Spółce z o.o. w K. od 02.11.1996 r. do 31.12.1997 r. w wymiarze 1 rok, 1 miesiąc i 29 dni.

-- okoliczności bezsporne

Sporną kwestią pozostawało to, czy ubezpieczony J. M. (1) legitymuje się 25 – letnim stażem pracy oraz 15 – letnim okresem pracy w warunkach szczególnych.

Ubezpieczony J. M. (1) pracował od 01.07.1978 r. w Przedsiębiorstwie Usług (...) w W., jako pomocnik mechanika lotniczego. Od dnia 01.04.1980 r. powierzono mu stanowisko mechanika osprzętu. Do jego obowiązków pracowniczych na tym stanowisku należało m.in. obsługa sprzętu lotniczego, dokonywanie jego napraw i przeglądów, usuwanie usterek sprzętu lotniczego, ciągła kontrola stanu urządzeń sprzętu lotniczego, prowadzenie osprzętowej dokumentacji technicznej sprzętu lotniczego a także współpraca z personelem latającym i z mechanikami innych specjalności.

Z dniem 05.04.1991 r. powierzono ubezpieczonemu u tego pracodawcy stanowisko mechanika naziemnego. Na tym stanowisku przygotowywał statek do lotu, usuwał usterki i niesprawności wpisane do obowiązującej dokumentacji technicznej zaistniałe w locie lub wykryte w czasie wykonywania obsługi technicznej statku na ziemi, kierował pracą mechaników lotniczych wszystkich specjalności przydzielonych do wykonywania czynności technicznych i prac okresowych.

Ubezpieczony J. M. (1) pracował stale i w pełnym wymiarze czasu pracy jako mechanik lotniczy o specjalności mechanika osprzętu przy bezpośredniej obsłudze śmigłowca (...) na lądowisku. Ubezpieczony pracował w szczególnych warunkach od 1 lipca 1978 r. do 10 listopada 1990 r. oraz od 11 lutego 1991 r. do 28 lutego 1995 r. w Przedsiębiorstwie Usług (...) w W., Lotniczym Zespole (...) w G. – L. L., albowiem w tym czasie wykonywał stale i w

pełnym wymiarze czasu prace na statkach żeglugi powietrznej oraz prace związane z bezpośrednią obsługą samolotu na płycie lotniska na stanowiskach: pomocnik mechanika lotniczego, mechanik lotniczy osprzętu a w ostatnim okresie mechanik lotniczy. J. M. (1) w okresie od 2 stycznia 1998 r. do 31 grudnia 1998 r. także wykonywał pracę w warunkach szczególnych w Przedsiębiorstwie Usług (...) sp. z o. o. w K. jako szef obsługi technicznej. W tym okresie świadczył on stale i w pełnym wymiarze prace na statkach żeglugi powietrznej oraz prace związane z bezpośrednią obsługą samolotu na płycie lotniska.

Odwołujący pracował przez wskazane okresy jako mechanik lotniczy w G. na lotnisku w L., zarówno w trakcie zatrudnienia w przedsiębiorstwie (...), jak i w okresie świadczenia pracy w przedsiębiorstwie (...). W 1995 roku ogłoszono upadłość Przedsiębiorstwa (...) w W.. Wówczas ubezpieczony rozpoczął pracę w Przedsiębiorstwie Usług (...) Spółce z o.o. w K.. W tejże firmie świadczone usługi dla gazownictwa, tj. z helikopterów sprawdzano szczelność rurociągów gazowych. Ubezpieczony wykonywał przeglądy okresowe, przedlotowe oraz polotowe śmigłowców na płycie lotniska.

Ubezpieczony J. M. (1) posiada licencję mechanika lotniczego obsługi śmigłowców.

W G. w czasie zatrudnienia w Przedsiębiorstwie (...) ubezpieczony pracował w pełnym wymiarze czasu pracy jako mechanik. Pracę wykonywał tylko na płycie lotniska. Nie było żadnych hangarów. Odwołujący wykonując pracę w (...) zajmował się tylko śmigłowcami, zarówno w podczas pracy w G. jak i w bazach agro w takich miejscowościach jak: W., W., W. czy G.. W bazach tych były urządzone lądowiska dla helikopterów pracujących na potrzeby rolnictwa. Od 1 kwietnia do 30 września trwał sezon przeciwpożarowy i wtedy ubezpieczony był oddelegowany do pracy w bazach przeciwpożarowych jako mechanik. W tym czasie również zajmował się bezpośrednią obsługą śmigłowców.

Od 11 listopada 1990 roku do 10 lutego 1991 r. J. M. (1) korzystał z urlopu bezpłatnego. Ubezpieczony w trakcie w/wym. okresów zatrudnienia zajmował się obsługą śmigłowca. Ubezpieczony sprawdzał poprawność działania urządzeń w śmigłowcu. Śmigłowiec ten był wykorzystywany do dokonywania oprysków rolniczych oraz do nawożenia pól, jak też do gaszenia pożarów. W okresie zimowym dokonywano oblotów gazociągów. Ubezpieczony uczestniczył w lotach jako obserwator lub mechanik.

- dowody: zeznania świadków K. B. i J. G. oraz ubezpieczonego J. M. (1) (e-protokół – k. 125 akt sądowych); licencja mechanika lotniczego (k. 4-5 akt sądowych), licencja na obsługę techniczną statku powietrznego (k. 18 akt sądowych); umowa o pracę z dnia 01.07.1978 r. (k. 41 akt sądowych); powierzenie obowiązków mechanika osprzętu (k. 44 akt sądowych); zakres czynności mechanika lotniczego (k. 45-47 akt sądowych); zakres czynności mechanika lotniczego obsługi naziemnej (k. 71-72 akt sądowych); zgoda ubezpieczonego oddelegowanie do pracy w bazie przeciwpożarowej (k. 81 akt sądowych); świadectwo pracy w (...) z dnia 21.02.1995 r. (k. 85 akt sądowych); świadectwo pracy z dnia 24.01.2003 r. oraz umowa o pracę z dnia 31.12.1997 r., związane z zatrudnieniem w (...) (akta osobowe ubezpieczonego dot. zatrudnienia w (...)); świadectwa wykonywania pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wystawione przez (...) oraz przez (...) sp. z o.o. (k. 13-14 akt rentowych o nr (...)).

Ubezpieczony J. M. (1) w okresie od 28.08.1970 r. do 22.07.1975 r. pracował w gospodarstwach rolnych swoich rodziców S. i J. M. (2) oraz brata W. w Ł.. Gospodarstwa te miały łączną powierzchnię w wymiarze 15 ha. Gospodarstwo rolne, którego właścicielem był ojciec odwołującego, J. M. (2) miało powierzchnię 6,4 ha.

Ubezpieczony miał dziewięć rodzeństwa. Oprócz starszego rodzeństwa, tj. brata W., siostry K., brata J., siostry M. oraz brata S., odwołujący posiadał także młodsze rodzeństwo (brat R. ur. w (...) r., siostra E. ur. w (...) r., brat J. ur. w (...) r. i siostra A. ur. w (...) r.).

W okresie spornym w gospodarstwie rolnym rodziców mieszkał odwołujący wraz z rodzicami oraz bratem J. a także z młodszym rodzeństwem. Drugie gospodarstwo rolne należało do brata W., lecz on w tym okresie mieszkał i pracował

w B.. W. opuścił dom rodzinny w 1965 roku. Siostra K. w omawianym okresie mieszkała w P., a siostra M. w B.. Tymczasem brat S. mieszkał w Ł., lecz pracował w budowlance i często jeździł pracować na budowach.

W gospodarstwach rolnych rodziców i brata W. hodowano w rzeczonym okresie 2 konie, około 10 sztuk krów, trzodę chlewną w liczbie 30-40 sztuk oraz około 20 owiec. Hodowano również kury i kaczki.

J. M. (1) uczęszczał w latach 1969-1972 do (...) Szkoły Zawodowej nr (...) w I., a następnie w okresie od 1972 r. do 1975 r. do Technikum (...) (...) w I.. Ubezpieczony do tych Szkół w I. dojeżdżał autobusem. Pokonywał 2 km pieszo, by dotrzeć na przystanek autobusowy. J. M. (1) wychodził z domu około godziny 7 rano. Ze szkoły do domu wracał najczęściej około godziny 14:30. Ł. jest położony 12 km od I..

W gospodarstwach rolnych rodziców i brata ubezpieczony wykonywał wszystkie prace związane z jego prowadzeniem: pracował przy pracach polowych, zajmował się obrządkiem inwentarza a także wykonywał inne czynności m.in. kosił zboże czy zajmował się wykopywaniem ziemniaków. W gospodarstwach tych świadczyli pracę odwołujący, jego ojciec J. M. (2), brat J. oraz sporadycznie młodsze rodzeństwo. W okresie 1970-1975 matka ubezpieczeniowego nie pracowała w gospodarstwie rolnym, gdyż zajmowała się wychowaniem małych dzieci. W 1972 r. przeszła natomiast operację guza mózgu.

- dowody: zeznania świadków Z. B. i R. K. oraz ubezpieczonego J. M. (1) (e-protokół – k. 125 akt sądowych); świadectwo dojrzałości technikum zawodowego (k. 7-8 akt sądowych), świadectwa szkolne ubezpieczonego (k. 10, 12, 14, 16 akt sądowych); zaświadczenie starosty (...) z dnia 25.10.2013 r. (k. 9 akt rentowych o nr (...)); poświadczenie o adresie i okresie zameldowania ubezpieczonego w miejscowości Ł. (k. 12 akt rentowych o nr (...)).

Sąd dokonał ustalenia stanu faktycznego przede wszystkim na podstawie zeznań świadków K. B., J. G., Z. B., R. K. oraz zeznań ubezpieczonego J. M. (1), a także na podstawie dokumentów znajdujących się w aktach sprawy, w aktach organu rentowego i w aktach osobowych ubezpieczonego. Sąd uznał zeznania świadków i ubezpieczonego za w pełni wiarygodne. Formułowali oni twierdzenia w sposób jasny, rzeczowy oraz zgodny z zasadami logicznego rozumowania. Sąd dał wiarę zeznaniom świadków K. B. oraz J. G. dotyczącym pracy ubezpieczonego w warunkach szczególnych od 01.07.1978 r. do 10.11.1990 r. i od 11.02.1991 r. do 28.02.1995 r. w (...) oraz od 02.01.1998 r. do 31.12.1998 r. w (...), gdyż pracowali oni u wskazanych pracodawców w tym samym czasie co odwołujący. Sąd uznał także za wiarygodne zeznania świadków Z. B. i R. K. na okoliczność, iż ubezpieczony pracował w okresie od 29.08.1970 r. do 22.07.1975 r. w gospodarstwie rodziców i brata w wymiarze przekraczającym 4 godziny dziennie z uwagi na to, iż w przytoczonym okresie świadkowie ci mieszkali w niedalekiej odległości od tychże gospodarstw.

W wyniku analizy treści zeznań Sąd dokonał ustalenia powyższych okoliczności faktycznych, których ustalenie było niezbędne do wydania rozstrzygnięcia w niniejszej sprawie.

Sąd Okręgowy rozważył, co następuje:

Odnosząc ustalony w sprawie stan faktyczny do właściwych przepisów prawa materialnego stwierdzić należy, że odwołanie ubezpieczonego zasługiwało na uwzględnienie.

Zgodnie z treścią art. 184 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2015 r., poz. 748 j.t.) w zw. z § 3, § 4 ust. 1 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. z 1983, poz. Nr 8, poz. 83), ubezpieczonemu urodzonemu po dniu 31 grudnia 1948 r., który wykonywał prace w szczególnych warunkach, wymienione w wykazie A tegoż rozporządzenia, przysługuje emerytura, jeżeli spełnił łącznie następujące warunki:

- osiągnął wiek emerytalny wynoszący co najmniej 60 lat dla mężczyzn,

- nie przystąpił do otwartego funduszu emerytalnego,

- w dniu wejścia w życie przepisów ustawy emerytalnej, tj. 01.01.1999r. osiągnął okres składkowy i nieskładkowy wynoszący 25 lat dla mężczyzn, w tym okres zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, wykonywanego stale i w pełnym wymiarze czasu pracy, obowiązującym na danym stanowisku, wynoszący co najmniej 15 lat.

Natomiast zgodnie z brzmieniem § 2 ust. 1 rozporządzenia okresami pracy uzasadniającymi prawo do świadczeń na zasadach określonych w rozporządzeniu są okresy, w których praca w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze jest wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku pracy.

Należy przy tym zauważyć, iż tylko okresy wykonywania zatrudnienia w pełnym wymiarze czasu pracy wypełniają weryfikowalne kryterium uznania pracy o cechach znacznej szkodliwości dla zdrowia lub znacznego stopnia uciążliwości, lub wymagającej wysokiej sprawności psychofizycznej ze względu na bezpieczeństwo własne lub otoczenia. Stałe wykonywanie takich prac oznacza, że krótsze dobowo (nie w pełnym wymiarze obowiązującego czasu pracy na danym stanowisku) lub periodyczne, a nie stałe świadczenie pracy wyklucza dopuszczalność uznania pracy za świadczoną w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wskutek niespełnienia warunku stałej znacznej szkodliwości dla zdrowia lub stałego znacznego stopnia uciążliwości wykonywanego zatrudnienia (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 3 października 2008 r., II UK 133/08 – LEX nr 658191).

Mając na uwadze poczynione ustalenia faktyczne i zgromadzony materiał dowodowy w przedmiotowej sprawie Sąd Okręgowy uznaje, iż ubezpieczony J. M. (1) w okresie od (...)r. (tj. od ukończenia 16 roku życia) do 22.07.1975 r. wykonywał stale i przynajmniej przez 4 godziny dziennie pracę w gospodarstwach rolnych swoich rodziców S. i J. M. (2) oraz swojego brata W. w Ł.. Sąd uznał tak z uwagi na rozmiary obu gospodarstw, ze względu na znaczną liczbę zwierząt gospodarskich, które były hodowane w tychże gospodarstwach oraz z uwagi na zakres obowiązków ubezpieczonego, a także z uwagi na okoliczność, iż nieliczni członkowie rodziny J. M. (1) pracowali w omawianych gospodarstwach.

Rzeczony gospodarstwa miały łącznie powierzchnię w wymiarze 15 ha. Hodowano w nich w spornym okresie 2 konie, około 10 sztuk krów, trzodę chlewną w liczbie 30-40 sztuk oraz około 20 owiec. Hodowano także drób, tj. kury i kaczki.

W gospodarstwach rolnych rodziców i brata ubezpieczony wykonywał wszystkie prace związane z jego prowadzeniem czyli pracował przy pracach polowych, zajmował się obrządkiem inwentarza a także wykonywał inne czynności m.in. kosił zboże czy zajmował się wykopywaniem ziemniaków.

Ubezpieczony miał dziewięć rodzeństwa. Oprócz starszego rodzeństwa, tj. brata W., siostry K., brata J., siostry M. oraz brata S., odwołujący posiadał także młodsze rodzeństwo (brat R. ur. w (...) r., siostra E. ur. w (...) r., brat J. ur. w (...) r. i siostra A. ur. w (...) r.). W ocenie Sądu, odwołujący pomimo posiadanego liczego rodzeństwa pracował w rzeczonych gospodarstwach rolnych stale i przynajmniej w wymiarze 4 godzin dziennie. W spornym okresie J. M. (1) mieszkał w gospodarstwie rolnym rodziców wraz z rodzicami, bratem J. a także z młodszym rodzeństwem. Drugie gospodarstwo rolne należało do brata W., lecz on w tym czasie mieszkał i pracował w B.. Brat ubezpieczonego W. opuścił dom rodzinny w 1965 roku. Siostra K. w omawianym okresie mieszkała w P., a siostra M. w B.. Natomiast brat S. mieszkał w Ł., lecz nie wykonywał pracy w rzeczonych gospodarstwach, gdyż był zatrudniony w przedsiębiorstwie budowlanym i często w związku z tym pracował na budowach poza miejscem zamieszkania. W konsekwencji należy uznać, iż osobami pracującymi w rzeczonych gospodarstwach w spornym okresie byli odwołujący, jego ojciec J. M. (2) oraz brat J.. Młodsze rodzeństwo jedynie pomagało w sposób sporadyczny prowadzić te gospodarstwa i z uwagi na ich młody wiek nie można uznać, iż wykonywały pracę w gospodarstwie rolnym. Tymczasem matka ubezpieczonego S. M. również nie świadczyła pracy w gospodarstwie, bowiem w spornym okresie zajmowała się wychowaniem i opieką nad młodszymi dziećmi. W 1972 r. natomiast przeszła operację guza mózgu, co oznacza, iż ubezpieczony miał więcej obowiązków w gospodarstwie, gdyż inni dorośli członkowie rodziny musieli wspomóc matkę w opiece nad dziećmi.

J. M. (1) uczęszczał w latach 1969-1972 do (...) Szkoły Zawodowej nr (...) w I., a następnie w okresie od 1972 r. do 1975 r. do Technikum (...) w I.. Tym nie mniej nauka ta nie przeszkadzała ubezpieczonemu w wykonywaniu w spornym okresie stale i w wymiarze nie mniejszym niż 4 godziny dziennie pracy w gospodarstwach rolnych rodziców oraz brata W.. Odwołujący do szkół w I. dojeżdżał autobusem. Ł. jest położony 12 km od I.. J. M. (1) najpierw pokonywał 2 km pieszo, by następnie dotrzeć na przystanek autobusowy. Ubezpieczony wychodził z domu około godziny 7 rano. Ze szkoły do domu wracał najczęściej około godziny 14:30. Resztę dnia przeznaczal na pracę w gospodarstwach rolnych. Dni wolne od szkoły i dni w okresie wakacji w całości przeznaczal na pracę w gospodarstwie rolnym.

W ocenie Sądu Okręgowego nie ma wątpliwości, że ubezpieczony J. M. (1) spełnia przesłankę wykazania 25 – letniego okresu składkowego i nieskładkowego. Sąd zaliczył do powyższego stażu pracy okres pracy odwołującego w gospodarstwach rolnych rodziców i brata W. od 28.08.1970 r. do 22.07.1975 r. przez przynajmniej 4 godziny dziennie w charakterze domownika określonego w art. 6 ust. 2 ustawy z dnia 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników (Dz.U. z 2015 r., poz. 704 j.t.). W myśl tego przepisu za domownika uważa się osobę bliską rolnikowi, która:

a)ukończyła 16 lat,

b)pozostaje z rolnikiem we wspólnym gospodarstwie domowym lub zamieszkuje na terenie jego gospodarstwa rolnego albo w bliskim sąsiedztwie,

c)stale pracuje w tym gospodarstwie rolnym i nie jest związana z rolnikiem stosunkiem pracy.

Zgodnie z treścią art. 10 ust. 1 pkt 3 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, przy ustalaniu prawa do emerytury oraz przy obliczaniu jej wysokości uwzględnia się również przypadające przed dniem 1 stycznia 1983 r. okresy pracy w gospodarstwie rolnym po ukończeniu 16 roku życia, jeżeli okresy składkowe i nieskładkowe ustalone na zasadach określonych w art. 5 - 7 są krótsze od okresu wymaganego do przyznania emerytury, w zakresie niezbędnym do uzupełnienia tego okresu.

Warto w tym miejscu przytoczyć orzeczenie Sądu Apelacyjnego w Łodzi, który to w wyroku z dnia 25 maja 2015 r., sygn. akt III AUa 1004/14, stwierdził, iż dla uznania pracy w gospodarstwie rolnym, jako okresu uzupełniającego w rozumieniu art. 10 ust. 1 pkt 3 u.e.r.f.u.s., znaczenie ma stałość wykonywania pracy w gospodarstwie, przy czym nie musi to oznaczać codziennego wykonywania czynności rolniczych, lecz gotowość (dyspozycyjność) do podjęcia pracy rolniczej, z czym wiąże się też wymóg zamieszkiwania osoby bliskiej rolnikowi co najmniej w pobliżu gospodarstwa rolnego. Sąd ten podniósł w przytoczonym wyroku, że tym kryteriom zazwyczaj odpowiada praca domownika rolnika, który świadczy określone prace stale (codziennie) w wymiarze nie mniejszym niż połowa etatu.

Zaliczenie do stażu pracy w gospodarstwie rolnym jest możliwe, jeżeli spełnione zostaną kryteria „domownika” określone przepisem art. 6 pkt 2 ustawy z dnia 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników oraz praca w gospodarstwie rolnym musi być wykonywana w wymiarze nie niższym niż połowa ustawowego czasu pracy, tj. minimum 4 godziny dziennie.

Zdaniem Sądu ubezpieczony spełnia również przesłankę wykazania 15 lat stażu pracy w szczególnych warunkach. Z treści zeznań świadków K. B. i J. G. oraz samego ubezpieczonego a także z treści dokumentacji zebranej w sprawie wynika, że J. M. (1) od 01.07.1978 r. do 10.11.1990 r. i od 11.02.1991 r. do 28.02.1995 r. w Przedsiębiorstwie Usług (...) w W. oraz od 02.01.1998 r. do 31.12.1998 r. w Przedsiębiorstwie Usług (...) świadczył stale i w pełnym wymiarze pracę w warunkach szczególnych. We wskazanych wyżej okresach ubezpieczony świadczył pracę na stanowiskach pomocnika mechanika lotniczego, mechanika lotniczego osprzętu, mechanika lotniczego w okresie zatrudnienia w (...) oraz na stanowisku mechanika lotniczego w okresie zatrudnienia w (...), wymienione w wykazie A, w dziale VIII, pozycja 12 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze.

Odwołujący pracował jako mechanik lotniczy w G. na lotnisku w L., zarówno w trakcie zatrudnienia w przedsiębiorstwie (...), jak i w okresie świadczenia pracy w przedsiębiorstwie (...). Do jego obowiązków należało

m.in. przygotowywanie śmigłowca do lotu, obsługa sprzętu lotniczego, dokonywanie jego napraw i przeglądów oraz usuwanie usterek, a także kontrola stanu urządzeń sprzętu lotniczego i prowadzenie sprzętowej dokumentacji technicznej. Ubezpieczony wykonywał przeglądy okresowe, przedlotowe oraz polotowe śmigłowców.

Ze zgromadzonego materiału dowodowego wynika, iż ubezpieczony zajmował się obsługą śmigłowca. J. M. (1) posiada licencję mechanika lotniczego obsługi śmigłowców. Pracę wykonywał tylko na płycie lotniska. Nie świadczył pracy w hangarach, gdyż takich nie było w miejscu pracy J. M. (1). Odwołujący wykonując pracę u rzeczonych pracodawców zajmował się tylko śmigłowcami, zarówno w podczas pracy w G. jak i w bazach agro w takich miejscowościach jak: W., W., W. czy G.. W bazach tych były urządzone lądowiska dla helikopterów pracujących na potrzeby rolnictwa. Od 1 kwietnia do 30 września trwał sezon przeciwpożarowy i wtedy ubezpieczony był oddelegowany do pracy w bazach przeciwpożarowych jako mechanik. W tym czasie również zajmował się bezpośrednią obsługą śmigłowców.

Nie ulega wątpliwości, iż odwołujący w spornych okresach u rzeczonych pracodawców świadczył stale i w pełnym wymiarze czasu prace związane z bezpośrednią obsługą śmigłowca na płycie lotniska. Pozostawało to w zgodzie z posiadanymi przez ubezpieczonego kwalifikacjami oraz ze zdobytym przez niego doświadczeniem.

Sąd nie może się zgodzić ze stwierdzeniem organu rentowego, że na dzień 1 stycznia 1999 r. nie został udowodniony przez J. M. (1) wymagany 15 – letni okres pracy w szczególnych warunkach, wykonywanej stale i w pełnym wymiarze czasu pracy, gdyż ubezpieczony w spornych okresach świadczył pracę u rzeczonych pracodawców na stanowiskach, wymienionych w świadectwach wykonywania pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze – (k. 13, 14 akt rentowych o nr (...)), które nie są zgodne ze stanowiskiem mechanika lotniczego, wymienionym w dziale VIII, poz. 12, pkt 1 załącznika nr 1 do zarządzenia Ministra Hutnictwa i Przemysłu Maszynowego z dnia 30 marca 1985 r. w sprawie stanowisk pracy, na których wykonywane są prace w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze w zakładach pracy resortu Hutnictwa i Przemysłu Maszynowego. Mając na uwadze ustalony stan faktyczny oraz zebrany materiał dowodowy w przedmiotowej sprawie, Sąd stwierdza, iż ubezpieczony J. M. (1) w spornych okresach świadczył u rzeczonych pracodawców stale i w pełnym wymiarze czasu pracę w warunkach szczególnych jako mechanik obsługujący śmigłowiec na płycie lotniska w G. w L.. Sąd wskazuje jednocześnie, że okoliczności faktyczne ustalone w oparciu o przeprowadzony dowód ze świadectwa pracy w warunkach szczególnych mogą zostać zweryfikowane przez Sąd poprzez dopuszczenie innych dowodów w sprawie, w szczególności dowodu z zeznań świadków. Na podobnym stanowisku stoi judykatura. W orzecznictwie wskazuje się, że w świetle przepisów z zakresu ubezpieczeń społecznych podstawowym dokumentem poświadczającym staż pracy w warunkach szczególnych jest świadectwo wykonywania pracy w takich warunkach wystawione przez uprawnionego pracodawcę lub jego następcę prawnego. Niemniej jednak w postępowaniu sądowym ubezpieczony może za pomocą wszelkich środków dowodowych, w tym także zeznań świadków, wykazywać, że w spornym okresie świadczył pracę w warunkach szczególnych (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Krakowie z dnia 11 marca 2015 r., sygn. akt III AUa 961/14; także wyrok Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z dnia 14 kwietnia 2015 r., sygn. akt III AUa 1931/14). Sąd podnosi również, że zgodnie z treścią wyroku Sądu Apelacyjnego w Krakowie z dnia 26 marca 2015 r., III AUa 699/14, o uznaniu danego zatrudnienia za pracę w szczególnych warunkach nie decyduje ani treść dokumentów wystawionych przez pracodawcę, ani też nazwa stanowiska pracy, lecz charakter faktycznie wykonywanych czynności.

Sąd podnosi, iż ubezpieczony wykonywał pracę w warunkach szczególnych określone w wykazie A, w dziale VIII, pozycja 12 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze jako prace na statkach żeglugi powietrznej oraz prace związane z bezpośrednią obsługą samolotu na płycie lotniska. Co prawda odwołujący zajmował się obsługą śmigłowca a nie samolotów, to jednak nie oznacza to, iż nie świadczył pracy w warunkach szczególnych. Sąd wskazuje, iż tworzone w procesie legislacyjnym normy prawne nie powinny mieć charakteru kazuistycznego. Uznając racjonalność ustawodawcy, należy przyjąć iż, prawodawca dokonując regulacji prac zw. z bezpośrednią obsługą samolotu na płycie lotniska jako prac wykonywanych w warunkach szczególnych miał również na celu uznanie za takowe prace zw. z bezpośrednią obsługą śmigłowców na płycie lotniska. Prace te są w swej istocie tożsame z pracami dotyczącymi obsługi samolotów na płycie lotniska i nie przejawiają istotnych różnic. Zarówno śmigłowce jak i samoloty należą do kategorii statków żeglugi powietrznej. Organ rentowy ZUS nie podniósł zastrzeżeń w tym zakresie

w toku postępowania. Wątpliwości w tym zakresie nie przejawiali również pracodawcy ubezpieczonego, wydając mu świadectwa wykonywania pracy w warunkach szczególnych lub w szczególnym charakterze.

Nadto, wyrażone powyżej stanowisko Sądu znajduje uzasadnienie w treści ustawy z dnia 19 grudnia 2008 r. o emeryturach pomostowych. Zgodnie z załącznikiem nr 2 pkt 3 do ustawy o emeryturach pomostowych, za prace o szczególnym charakterze uznaje się prace mechaników lotniczych związane z bezpośrednią obsługą potwierdzającą bezpieczeństwo statków powietrznych na płycie lotniska. W orzecznictwie sądów administracyjnych dotyczących tejże ustawy wskazuje się, iż pod pojęciem prac związanych z bezpośrednią obsługą potwierdzającą bezpieczeństwo statków powietrznych na płycie lotniska rozumie się także prace związane z bezpośrednią obsługą potwierdzającą bezpieczeństwo śmigłowców na płycie lotniska (vide wyrok Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Lublinie z dnia 16 listopada 2010 r., sygn. akt III SA/Lu 240/10; wyrok Naczelnego Sądu Administracyjnego w Warszawie z dnia 27 września 2011 r., sygn. akt I OSK 440/11).

Mając na uwadze spójność systemu ubezpieczeń społecznych, należy uznać, iż do prac w szczególnych warunkach w rozumieniu ustawy o emeryturach i rentach z FUS w zw. z emerytalnej w związku rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze zalicza się również prace związane z bezpośrednią obsługą śmigłowca na płycie lotniska.

Odwołanie ubezpieczonego zasługiwało na uwzględnienie. Sąd, w oparciu o zebrany w toku postępowania materiał dowodowy uznaje, iż ubezpieczony J. M. (1) spełnia łącznie wszystkie przesłanki do przyznania mu prawa do emerytury z tytułu pracy w warunkach szczególnych.

Z uwagi na powyższe, Sąd na podstawie art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. w zw. z art. 184 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z FUS oraz § 3, § 4 ust. 1 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, zmienił zaskarżone decyzje Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w B. w ten sposób, iż przyznał ubezpieczonemu J. M. (1) prawo do emerytury od dnia 1 kwietnia 2015 r., to jest od pierwszego dnia miesiąca w którym złożył on wniosek o to świadczenie (art. 129 ust.1 ustawy emerytalnej).

W punkcie 2 wyroku Sąd Okręgowy - zgodnie z treścią przepisu art. 118 ust. 1a ustawy o emeryturach i rentach z FUS - z urzędu orzekł w przedmiocie odpowiedzialności organu rentowego za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji. Zdaniem Sądu, biorąc pod uwagę całokształt okoliczności przedmiotowej sprawy nie zaistniały podstawy do stwierdzenia odpowiedzialności organu rentowego, pomimo uwzględnienia odwołania ubezpieczonego. Sąd wziął pod uwagę sformalizowany przebieg postępowania przed organem rentowym, jak również występujące ograniczenia dowodowe do przyznania ubezpieczonemu prawa do żądanego świadczenia. Istotnych dla rozstrzygnięcia sprawy ustaleń dokonano w postępowaniu sądowym na podstawie dowodów, którymi organ rentowy nie dysponował (zeznania świadków, dokumenty z akt osobowych ubezpieczonego).

SSO Janusz Madej